משנה · אחרונים · עיקר תוספות יום טוב · סדר נזיקין

עיקר תוספות יום טוב על משנה הוריות

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עיקר תוספות יום טוב על משנה הוריות

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עיקר-תוספות-יום-טוב-על-משנה-הוריות/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ד 4
משנה ה 5
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 6
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 7
משנה ז 7
פרק ג 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ו 8
משנה ז 8
משנה ח 8

פרק א

משנה א

א בַּגְּמָרָא יָלְפִינַן מִקְּרָא דְּהַנְהָ דִּבְחוּצָה לָאָרֶץ לֹא אִקְּרוּ קָהָל:

ב דִּכְתִיב וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר, דְּהַיְינוּ שֶׁהוֹרוּ בֵּית דִּין לַעֲבֹר. הַקָּהָל וְעָשׂוּ, מַעֲשֶׂה תָּלוּי בַּקָּהָל. וְרֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ בְּכָל מָקוֹם:

ג לָאו מִשּׁוּם דְּסָבִירָא לָן כְּרַבִּי מֵאִיר דְּסוֹף פִּרְקִין, אֶלָּא צִבּוּר מְבִיאִין כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּהָתָם. וּמִשּׁוּם דְּבִשְׁבִיל הוֹרָאַת הַבֵּית דִּין מְבִיאִין, שֶׁפִּיר קָאָמַר בֵּית דִּין מְבִיאִין. וְכֵן פֵּרֵשׁ הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה:

ד **רָאוּי כוּ'**. וְיֵדַע שֶׁטָּעוּ. וּמַסְקִינַן בַּגְּמָרָא, דְּאִי רָאוּי לְהוֹרָאָה, לֹא צְרִיכָא, דְּמַה לִּי הוּא מַה לִּי אֶחָד מֵהֶן. אֶלָּא מִשְׁנָה יְתֵרָה קָא מַשְׁמַע לָן, דַּאֲפִלּוּ גָּמִיר וְלֹא סָבִיר, סָבִיר וְלֹא גָּמִיר, שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹרָאָה, אֲפִלּוּ הָכִי חַיָּב. וּמְסַיֵּם הָרַמְבַּ"ם, אֲבָל אִם הָיָה עַם הָאָרֶץ הֲרֵי זֶה פָּטוּר, שֶׁאֵין יְדִיעָתוֹ בְּאִסּוּרִין יְדִיעָה וַדַּאִית:

ה **בֵּין כוּ' בֵּין כוּ'**. זוֹ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר זוֹ קְתָנֵי. גְּמָרָא:

משנה ב

ו **הוֹרוּ כוּ'**. וְעָשׂוּ רֹב צִבּוּר עַל פִּיהֶם. רַשִׁ"י:

ז **שֶׁהַיּוֹשֵׁב כוּ'**. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, לְפִי שֶׁהַיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ. רַשִׁ"י:

משנה ג

ח מֵ"ם דְּוֶנֶעְלַם שַׁדְיָא אַדָּבָר, וּמֵ"ם נִדְרֶשֶׁת לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, וְקַרֵי בָּהּ וְנֶעְלַם מִדָּבָר. רַשִׁ"י:

ט וְדָרְשִׁינַן לֹא תַּפִּיקוּ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

י הָכִי אִיתָא בַּגְּמָרָא. וּבְמַסְקָנָא לֹא קַאֵי. אֶלָּא אִי אִיכָּא כֻּלָּם [סַנְהֶדְרִין שֶׁל שִׁבְעִים וְאֶחָד] הַוְיָא הוֹרָאָה [אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹרוּ כָּל אוֹתָן שֶׁיִּשְׁבוּ לְהוֹרוֹת. רַשִׁ"י], אִי לֹא לֹא. וְהַיְינוּ דִּתְנַן וְאָמַר לָהֶם טוֹעִין אַתֶּם, דְּאִי לֹא אָמַר הָכִי, כֵּיוָן דְּכֻלָּם הָיוּ, הֲוֵי שִׁגְגַת בֵּית דִּין:

יא **שֶׁלֹּא כוּ'**. וַאֲפִלּוּ הָיָה מְנִינָם שָׁלֵם, רוֹצֶה לוֹמַר שִׁבְעִים וְאֶחָד. הָרַמְבַּ"ם. וְטַעֲמָא, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לָהֶם לִלְמֹד וְלֹא לְמָדוּ. וְהַיְינוּ טַעֲמָא נַמִּי בְּטָעוּ בְּדָבָר שֶׁהַצִּבּוּר מוֹדִין בּוֹ. גְּמָרָא:

יב **זָקֵן**. הַיְינוּ שֶׁשִּׁכַּח כְּבָר צַעַר גִּדּוּל בָּנִים וְאֵינוֹ רַחֲמָנִי. רַשִׁ"י:

יג **מְבִיאִין כוּ'**. רַבִּי מֵאִיר כִּדְאִית לֵיהּ, וְרַבִּי יְהוּדָה כִּדְאִית לֵיהּ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן כִּדְאִית לֵיהּ בְּמַתְנִיתִין כְּדִלְקַמָּן. רַשִׁ"י:

יד וּלְשׁוֹן רַשִׁ"י, וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ כְּתִיב, דְּבָעִינַן שׁוֹגְגִין בְּבֵית דִּין:

משנה ה

טו וּבַגְּמָרָא מַתְקִיף, דִּלְמָא שְׁאנֵי הָתָם דַּהֲוָה [נַמִּי] בְּנְיָמִין. אֶלָּא, מִדְּכְתִיב וּנְתַתִּיךְ לְקָהַל עַמִּים, וּמַאן אִיתְיְלִיד לֵיהּ, בְּנְיָמִין. וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּהָכִי קָאָמַר דִּלְכִי מִתְיַלִּיד בְּנְיָמִין הֲוֵי שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים קָהָל, דְּאִם כֵּן בִּיהוֹשָׁפָט אַף עַל גַּב דַּהֲוָה תְּרֵי אַמַּאי אִקְרוּ קָהָל. וְאִם תֹּאמַר, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁבָטִים הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, דְּהָא אִיכָּא מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם. מַסְקִינַן בַּגְּמָרָא, דְּלֹא נֶאֱמַר עַל שֵׁם אֶחֵיהֶם יִקָּרְאוּ אֶלָּא לְנַחֲלָה וְלִדְגָלִים וּנְשִׂיאִים וּלַחֲלוֹק כָּבוֹד לִדְגָלִים וּנְשִׂיאִים:

טז **רַבִּי שִׁמְעוֹן כו'** דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. בְּכֻלָּהּ מַתְנִיתִין פְּלִיגֵי בַּגְּמָרָא בִּדְרָשֵׁי דִּקְרָאֵי. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יז **וּבַעֲבוֹדָה זָרָה.** אַף עַל גַּב דְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא תָּנֵי עֲבוֹדָה זָרָה מִשּׁוּם דְּמֵמֵילָא אַתְיָא, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן לְמִתְנֵי בְּהֶדְיָא, דְּלֹא תֵּימָא כֵּיוָן דְּמֵקֵל מִדְּרַבִּי יְהוּדָה הָנֵי מִלֵּי בִּשְׁאָר מִצְוֹת, אֲבָל בַּעֲבוֹדָה זָרָה דַּחֲמִירָא לְהָבִיא פַּר וְשָׂעִיר אֵימָא דְּמוֹדֶה, הִלְכָּךְ צְרִיכָא:

יח דִּבְרֵי תֵּימָהּ הֵן. דְּמַשְׁמַע דְּאִי הֲווּ רֹב מִנְיָן אֲפִלּוּ שְׁאָר שְׁבָטִים מְחַיְּבֵי, וְהָא לֵיתָא, דְּלָא מְחַיְּבֵי שְׁאָר שְׁבָטִים אֶלָּא בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל. וְזֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, לְדַעַת רַבִּי יְהוּדָה שֶׁבֶט אֶחָד שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, שְׁאָר שְׁבָטִים מְבִיאִין עַל יָדוֹ כְּשֶׁהָיָה רֹב הַקָּהָל, וּלְפִיכָךְ אוֹמֵר בְּכָאן וּשְׁאָר שְׁבָטִים פְּטוּרִין, לְפִי שֶׁהָיָה אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט עוֹשֶׂה בְּהוֹרָאַת עַצְמוֹ:

פרק ב

משנה א

א **כֹּהֵן מָשִׁיחַ.** וְהוּא מֻפְלָא רָאוּי לְהוֹרָאָה. גְּמָרָא:

ב **פָּר.** וּבַגְּמָרָא, פְּשִׁיטָא. וּמִשְּׁנֵי הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן שֶׁהוֹרָה וְשָׁכַח מֵאֵיזֶה טַעַם הוֹרָה, וּבְשָׁעָה שֶׁעָשָׂה אָמַר הֲרֵינִי עוֹשֶׂה עַל דַּעַת הוֹרָאָתִי, מַהוּ דְּתֵימָא כֵּיוָן דְּאִלּוּ מִתְיַדַּע לֵיהּ הָדַר בֵּיהּ, כְּמַזִּיד דָּמֵי וְלֹא לְחַיֵּב קָרְבָּן, קָמַשְׁמַע לָן:

משנה ב

ג **בִּפְנֵי עַצְמוֹ.** כְּגוֹן דְּמוֹרוּ בְּתֵרֵי אִסּוּרִים, בֵּית דִּין בְּחֵלֶב, וְהוּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה, אִי נַמִּי אִפְּכָא, כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא דַּף ז'. דְּאִי הוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְלֹא הוֹרוּ בֵּית דִּין כְּלָל, לֹא אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי דְּחַיֵּב לְהָבִיא פָּר, דְּמִקְרָא מָלֵא הוּא, אֶלָּא כִּי אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי כְּגוֹן דְּהוֹרוּ בִּשְׁנֵי אִסּוּרִים. רַשְׁ"י:

ד וְלֹא נִרְאֶה לִי כֵּן מֵהַגְּמָרָא כוּ'. אֶלָּא נִרְאֶה לִי דְּלָאו לְרָאָיָה מַיְתֵי לַהּ [בְּמַתְנִיתִין] אֶלָּא מִלְּתָא בְּאַנְפֵי נַפְשַׁהּ הִיא, וְהָכִי קָאָמַר, וְאֵין. וּכְמוֹ [בֵּיצָה פ"א מ"ב] שֶׁאֵפֶר כִּירָה. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ה **בֵּית דִּין**. רַשִׁ"י פֵּרֵשׁ, רַבִּי מֵאִיר הִיא דְּאָמַר לְעֵיל סוֹף פֶּרֶק קַמָּא בֵּית דִּין מְבִיאִין כוּ'. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי (אוֹת ג'), אֵין לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּתָנֵי בֵּית דִּין. וּכְכֻלֵּי עָלְמָא אָתְיָא:

משנה ג

י וְלֹא כָּתַב אֵינוֹ חַיָּב פָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּצְּבוּר, מִטַּעֲמָא שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י, דְּמָשִׁיחַ פָּטוּר מִכְּלוּם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ז כִּדְלִיל לְהוּ בַּגְּמָרָא מִקְּרָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ח תְּרוּתֵי נִינְהוּ. הַבָּא לַמִּקְדָּשׁ, וְהָאוֹכֵל קׇדָשׁ:

משנה ד

ט אֲבָל כֹּהֵן מָשִׁיחַ, פְּלֶגְתָּא בַּגְּמָרָא דַּף ח':

י יָלִיף לַהּ בַּגְּמָרָא. וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ הָרַ"ב פֶּרֶק ה' דִּכְרֵתוֹת מִשְׁנָה ב':

יא רוֹצֶה לוֹמַר קְבוּעָה. אֲבָל עוֹלָה וְיוֹרֵד, לֹא קָרִינַן חַטָּאת סְתָמָא:

יב **לֹא תָבֹא כוּ'**. כְּשֶׁנִּטְמְאָה בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ. וְיָלִיף לַהּ בַּגְּמָרָא מִקְּרָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ה

יג לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל (אוֹת ט), הָכָא נַמִּי לֹא הָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ אֶלָּא בְּבֵית דִּין. דִּבְכֻלָּן פְּלִיגִי:

יד **עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל כוּ'**. וּבְדִין הוּא דְּלָא אִבָּעֵי לְמִתְנֵי, דְּהָא תָּנֵי לְעֵיל, אֵין חַיָּבִין עַל עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ, וְטַעֲמָא מִשּׁוּם דַּהֲוֵי בְּעוֹלָה וְיוֹרֵד, וְהוּא הַדִּין עַל שְׁמִיעַת קוֹל וְעַל בִּטּוּי שְׂפָתַיִם, דְּבֵית דִּין פָּטוּר. וְהָא דְּקָתָנֵי הָכָא, מִשּׁוּם דְּבָעֵי אִפְלוּגֵי רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי עֲקִיבָא. רַשִׁ"י:

טו וְלֹא בָּעֵינַן שֶׁהוֹרָה, שֶׁאֵין שִׁגְגָתוֹ תְּלוּיָה בְּהוֹרָאָתוֹ, וְחַיָּב עַל שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה בִּלְבַד, דְּלֹא כְּכֹהֵן גָּדוֹל. וְכִדְאִיתָא בַּגְּמָרָא בְּרֵישׁ פִּרְקִין:

טז גְּמָרָא. וְהָרַמְבַּ"ם הִקְדִּים וְכָתַב וְכֵן כֹּהֵן גָּדוֹל לְדַעַת רַבִּי יוֹסֵי פָּטוּר כוּ' לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר כוּ':

יז נָשִׂיא, דְּמֶלֶךְ לְעוֹלָם עָשִׁיר הוּא. רַשִׁ"י. מָשִׁיחַ, דִּכְתִיב וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו, בְּנוֹי בְּכֹחַ בְּחָכְמָה בְּעֹשֶׁר כוּ' [כְּיוֹמָא פ"א מ"ג]:

יח לֹא דַּיֵּק בְּלִשְׁנִיהּ, דְּאַכַּתִּי לֹא שָׁמַעְנוּ דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּפָטוּר כוּ'. וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר נָשִׂיא חַיָּב כוּ', אָמְנָם כֹּהֵן גָּדוֹל אֵינוֹ חַיָּב כוּ' לְדַעַת רַבִּי עֲקִיבָא כוּ':

יט **לֹא דָן כוּ**'. הָכִי תְּנַן בְּמִשְׁנָה ב' פֶּרֶק ב' דְּסַנְהֶדְרִין. וְאַסֵּיפָא סָמִיךְ דְּתָנֵי סֵיפָא לֹא מֵעִיד כוּ'. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

כ **וּשְׂעִירָה**. אוֹ אוֹ קָתָנֵי. כַּמְבֹאָר בַּקְּרָא בְּפָרָשַׁת וַיִּקְרָא. וְכָל הָנָךְ דְּמַתְנִיתִין מְבֹאָרִים בַּקְּרָאֵי שָׁם וּבְפָרָשַׁת שְׁלַח. וְעַיֵּן מִשְׁנָה ג' בְּפֵרוּשׁ הָרַ"ב:

משנה ז

כא שֶׁאֵין חֶטְאוֹ וְשִׁגְגָתוֹ שָׁוֶה כְּמוֹ הַבַּיִת דִּין. אֲבָל נָשִׂיא אֵין שִׁגְגָתוֹ תְּלוּיָה בְּהוֹרָאָתוֹ:

כב **חַיָּבִין**. דִּכְתִיב בַּאֲשָׁמוֹת וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת, וְנָשִׂיא וּמָשִׁיחַ בִּכְלַל נֶפֶשׁ אַחַת הֵם. וְהָא דִתְנַן לְעֵיל מִשְׁנָה ג' אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וְכֵן הַמָּשִׁיחַ, וְאָשָׁם וַדַּאי אֵין שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, הָכִי מַשְׁמַע, וְכֵן הַמָּשִׁיחַ דְּגַבֵּי אָשָׁם וַדַּאי פָּר הוּא דְּלֹא יָבִיא, אֲבָל אָשָׁם וַדַּאי יָבִיא כַּהֶדְיוֹט. רַשְׁ"י:

כג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִשְׁנָה ג' דְּאֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת כוּ':

כד **חַיָּבִין**. דְּכֻלָּן בִּכְלַל נֶפֶשׁ אַחַת הֵן. רַשְׁ"י:

כה **וּמַה כוּ**'. נִרְאֶה לִי דִּדְבְרֵי תַּנָּא קַמָּא הֵם דְּמַהֲדַר עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל וּדְעִמֵּיהּ. וְקַאֵי אַיְחִיד, נָשִׂיא, וּמָשִׁיחַ:

פרק ג

משנה א

א הָרַמְבַּ"ם. וַאֲנִי תְּמֵהַּ, שֶׁזֶּה הַכָּתוּב בְּפָרָשַׁת כֹּהֵן מָשִׁיחַ כְּתִיב, וְהָכִי דָּרִישׁ לֵיהּ בַּגְּמָרָא לְעִנְיַן כֹּהֵן מָשִׁיחַ שֶׁעָבַר וְאַחַר כָּךְ חָטָא כוּ'. וּלְהָכִי מְסִתַּבְּרָא דְּאֵין צָרִיךְ קְרָא לִכְשֶׁחָטָא וְאַחַר כָּךְ עָבַר שֶׁיָּבִיא כְּשֶׁחָטָא:

משנה ב

ב הָרַמְבַּ"ם בְּפֵרוּשׁוֹ. וְתִימַהּ, דִּבְמִשְׁנָה ד' תְּנַן זֶה וְזֶה שָׁוִין בַּעֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכָל שֶׁכֵּן עֲבוֹדַת שְׁאָר יָמִים, וְכֵן הוּא בְּהֶדְיָא בַּגְּמָרָא. וְכֵן כָּתְבוּ הָרַמְבַּ"ם וְהָרַ"ב בְּעַצְמָם בְּפֶרֶק קַמָּא דְּמְגִלָּה מִשְׁנָה ט'. וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּחִבּוּרוֹ בְּסוֹף הִלְכוֹת שְׁגָגוֹת. וּבְיוֹמָא דַּף י"ב פָּסַק רַבִּי יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּשַׁנְיֵ שֶׁמְּנוּהוּ בְּמָקוֹם הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ עָבַר פְּסוּלוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן וּמַעֲבִירִים הַשֵּׁנִי אֵינוֹ רָאוּי לֹא לְכֹהֵן גָּדוֹל וְלֹא לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, וּמִיהוּ מַסִּיק הָתָם דְּמוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי שֶׁאִם עָבַר וְעָבַד עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה:

משנה ג

ג **חַיָּבִין**. כְּהֶדְיוֹט. וּמִשֶּׁנִּתְמַנּוּ פְּטוּרִין, וּמַשְׁמַע דִּלְגַמְרֵי פַּטְרִינְהוּ. וְזֶה לְשׁוֹן רַשְׁ"י, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן חַטָּאת וִידִיעָה בָּעֵי. וְהוּא הַדִּין דְּפָלֵיג רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵישָׁא כוּ' דְּאִם נוֹדַע לוֹ מִשֶּׁעָבַר דְּאֵין מֵבִיא שָׁעִיר, דְּחַטָּאת וִידִיעָה בָּעֵי כְּשֶׁהוּא נָשִׂיא:

משנה ו

ד לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה. וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן, פֵּרֵשׁ רַשְׁ"י, בְּזִמּוּן:

משנה ז

ה **לְהַחֲיוֹת**. לְהַצִּילָם אִם הֵם טוֹבְעִים בַּנָּהָר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. [בֵּית יוֹסֵף]:

ו **לִכְסוֹת**. נָקֵט כְּסוּת. וְהוּא הַדִּין לַאֲכִילָה. דְּחַד טַעֲמָא הוּא. בֵּית יוֹסֵף:

משנה ח

ז **כֹּהֵן קוֹדֵם כוּ**'. שֶׁנֶּאֱמַר [דִּבְרֵי הַיָּמִים א כג] בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים:

ח **לְמַמְזֵר**. הָרַמְבַּ"ם כָּתַב, יִשְׂרָאֵל לְחָלָל, דִּבַּת חָלָל פְּסוּלָה לַכְּהֻנָּה, וְחָלָל לִשְׁתּוּקִי, וּשְׁתּוּקִי לַאֲסוּפִי, וַאֲסוּפִי לְמַמְזֵר. שֶׁהַמַּמְזֵר וַדַּאי, וְהָאֲחֵרִים סָפֵק:

ט גְּמָרָא, וַאֲפִלּוּ מַמְזֶרֶת שֶׁיָּלְדָה מִנָּכְרִי וְעֶבֶד שֶׁהוֹלִיד מַמְזֵר כוּ', מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ בּוֹ מִקְצָת כַּשְׁרוּת מֵהָאֵם, דְּהָא אָמְרִינַן שְׁלֹשָׁה שֻׁתָּפִים בָּאָדָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָבִיו, וְאִמּוֹ כוּ':

י רוֹצֶה לוֹמַר, מִמַּה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה אָרוּר כְּנַעַן. הָרַמְבַּ"ם:

יא **וְכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ**. בִּזְמַן בֵּית שֵׁנִי שֶׁלֹּא דִּקְדְּקוּ לְקַיֵּם וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בַּחָכְמָה: